

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála

Seðlabanki Íslands
Febrúar 2003

Yfirlit efnahagsmála

Verðbólga í febrúar 1½%

Vísitala neysluverðs í febrúar lækkaði um 0,18% frá fyrri mánuði og um 0,36% að húsnæðiskostnaði undanskildum. Árstíðarbundin verðlækkun sökum útsalna á fatnaði skýrir lækkunina að miklu leyti, en hækkun á verði húsnæðis vó áhrifin upp að hluta. Yfir tólf mánuði hækkaði vísitalan um 1,5%, eða svipað og í janúar. Án húsnæðiskostnaðar nam hækkunin 0,3%.

Kjarnavísitölurnar lækkuðu einnig í febrúar. Kjarnavísitala 1 lækkaði þó ívið minna, þar sem verð opinberrar þjónustu hækkaði nokkuð. Á báða þessa mælikvarða var verðbólgan minni en verðbólguþröng Seðlabankans kveður á um, þ.e.a.s. 2,3% og 2,0%, en það gerðist í fyrsta skipti í janúar sl.

Enn einu sinni hækkaði húsnæðiskostnaður umtalsvert á milli mánaða, eða um 0,9%. Undanfarna 3 mánuði hefur húsnæðiskostnaður hækkað rúmlega 1% að meðaltali. Undanfarið ár nam hækkun húsnæðisliðarins rúmlega 8% og hækkun markaðsverðs á húsnæði 8½%.

Lækkun neysluverðsvísitölunnar í febrúar var nokkru meiri en markaðsaðilar höfðu gert ráð fyrir. Virðist það hafa leitt til þess að verðbólguálag skuldabréfa lækkaði fyrst á eftir. Lækkunin gekk þó fljótlega til baka og verðbólguálag til tveggja ára hefur verið rúmlega 2% síðustu daga. Til lengri tíma lítið hækkar verðbólguálagið hins vegar nokkuð og hefur síðustu daga verið um 3% til 5 ára.

Aukinn vöxtur í veltu dagvöru og greiðslukorta

Velta í dagvöruverslunum í janúar var að raunvirði 7½% meiri en fyrir ári. Nafnvöxturinn var mun minni því verðlag dagvöru lækkaði um 4½%. Tölur fyrir desember hafa hins vegar verið endurskoðaðar til lækkunar og sýna nú óverulega breytingu frá fyrra ári. Undanfarna tvo mánuði var greiðslukortavelta 6½% meiri að raungildi en fyrir ári, þar af innanlandsvelta tæplega 6% meiri. Utanlandsveltan, sem vegur mun minna hefur aukist meira.

Halli var á vöruviðskiptum í desember

Í desember var 1,1 ma.kr. halli á vöruviðskiptum við útlönd. Þetta er u.þ.b. 2 ma.kr. lakari útkoma en fólst í þjóðhagsspa Seðlabankans, sem birt var í byrjun mánaðarins. Á árinu öllu var þó myndarlegur afgangur, eða 12,2 ma.kr.

Útflutningur í desember 2002 var 17% minni á föstu gengi en í desember árið áður, en innflutningur 18% meiri. Meginástæða samdráttar í útflutningi var að mun minna var flutt út af iðnaðarvörum og frystum, söltuðum og þurrkuðum fiski en fyrir ári. Meiri innflutningur má hins vegar skýra með verulegum skipainnflutningi, en töluverður vöxtur var einnig í innflutningi annarra samgöngutækja og fjárfestingarvöru.

Á árinu 2002 jókst vöruútflutningur um tæp 6% að magni frá fyrra ári, en innflutningur dróst saman um rúmlega 3%. Innflutningur neysluvöru var 1% minni en árið áður, en í byrjun ársins var mun meiri samdráttur.

Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi hefur lítið breyst frá septembermánuði

Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi þokaðist upp í janúar, en hefur þó lítið breyst frá septembermánuði. Að teknu tilliti til árstíðar var atvinnuleysið rúmlega 3%, en mælt atvinnuleysi var 3,8%. Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi var 2,9% í september síðastliðnum. Meira en helmingi færri atvinnuleyfi voru gefin út í janúar en fyrir ári.

Afkoma ríkissjóðs 2002 nokkru verri en reiknað var með

Bráðabirgðatölur um afkomu ríkissjóðs 2002 sýna 13 ma.kr. greidd gjöld umfram innheimtar tekjur. Samanburður við fjárlagatölur og ríkisreikning er vandasamur, en afkoman virðist þó nokkru verri en reiknað var með. Innheimta tekjuskatta, tryggingagjalda og virðisaukaskatts virðist lakari en stefndi í um mitt ár, en þar gæti að hluta ráðið innheimtutöf. Innheimtar skatttekjur hækkuðu um 4½% milli ára, en greidd gjöld án vaxta um nær 12%. Innheimta lána um-

fram ný og sala Landsbankahluta á miðju sumri skilaði 18 ma.kr., en á móti styrkti ríkið eiginfjárstöðu Seðlabankans um 4,5 ma.kr. og greiddi 9 ma.kr. til lífeyrissjóða umfram það sem skylt var. Mismunurinn var fjármagnaður með erlendri lántöku, en útgáfa ríkisbréfa og innlausn spariskirteina stóðust nokkurn veginn á.

Innlend útlán innlánsstofnana drógust saman um 1½% í janúar

Innlend útlán innlánsstofnana drógust saman um 1½% í janúar og ½% frá janúarmánuði 2002. U.þ.b. 1% af samdrættinum í janúar má skýra með gengisbreytingum. Að frátöldum áhrifum gengis- og vísitöluuppfærslu hafa útlánin aukist um 4,4%, sem er minnsti vöxtur frá því í nóvember 2001. Síðari helming ársins 2002 hélst vöxturinn nokkuð stöðugur á bilinu 5½%-6½%. Að raungildi hafa útistandandi útlán dregist saman um 2½% sl. tólf mánuði (mynd 47).

Lítill hagvöxtur í viðskiptalöndunum

Hagvísar frá helstu viðskiptasvæðum Íslands hafa verið heldur neikvæðir að undanfögnu. Á evrusvæðinu dróst iðnaðarframleiðslan saman um 1,5% í desember og snarpur samdráttur varð einnig í Bretlandi. Samdrátturinn var mestur í Þýskalandi. Hækkandi gengi evru hefur neikvæð áhrif þar, því erlend eftirspurn hefur drifið hagvöxt að verulegu leyti. Tölur um hagvöxt í Evrópu á síðasta fjórðungi sl. árs sýna dræman hagvöxt. Fyrstu tölur um verðbólgu á evrusvæðinu í janúar benda til hjöðnunar verðbólgu, en í janúar í fyrra varð umtalsverð hækkun.

Minni hagvöxtur var á 4. ársfjórðungi í Bretlandi en búist var við, eða 0,4%. Landsframleiðslan óx um 1,7% árið 2002, sem var hægasti

vöxtur í 10 ár. Gengi pundsins hefur gefið eftir frá áramótum, ekki síst eftir vaxtalækkun.

Í Bandaríkjunum minnkaði iðnaðarframleiðsla einnig í desember, en rétti dálítið úr kútnum í janúar. Hagvöxtur var dræmur í Bandaríkjunum á síðasta fjórðungi ársins 2002, eða aðeins 0,7%. Verulega dró úr vexti einkaneyslu og útflutningur dróst saman. Halli á vöru- og þjónustuviðskiptum var meiri í janúar en nokkru sinni fyrr. Vinnumarkaður er enn í lægð.

Hagvöxtur var 0,5% á 4. ársfjórðungi í Japan, en jafnvel hafði verið búist við samdrætti, m.a. í ljósi þess að atvinnuleysi jókst töluvert í ársfjórðungnum. Iðnaðarframleiðslan dróst eigi að síður saman í desember, fjórða mánuðinn í röð.

Annað:

- Síðustu 3 mánuði liðins árs voru skráðir u.þ.b. fimmtungi fleiri bílar en fyrir ári og í janúar 45% fleiri (mynd 12).
- Væntingavísitala Gallup hækkaði í febrúar. Hækkunin stafar einvörðungu af bjartari horfum til sex mánaða, en mat á núverandi efnahagsástandi versnaði töluvert milli mánaða (mynd 14).
- Góður loðnuafli var í janúar, eða helmingi meiri en fyrir ári, en botnfiskaflinn dróst saman um 4% (myndir 23 og 24).
- Bensín á alþjóðamarkaði hefur hækkað um 85% frá fyrra ári (sjá mynd 26).
- Verð íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu hefur hækkað um 7½% sl. ár. (sjá mynd 41).

Í Hagvísunum er notast við talnagögn sem tiltæk voru 25. febrúar 2003.

Yfirlitstafla Hagvísu

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Breyting (%)			Áhrif á vísitölu (%)	Breyt. yfir 12 mán.
			frá fyrri mánuði	yfir 6 mánuði ²	yfir 12 mánuði		
Vísitala neysluverðs (maí 1988=100).....	feb. '03	224,3	-0,2	2,3	1,5	-	8,9
Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensins)	feb. '03	126,6	-0,1	2,7	2,3	2,0	9,5
Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu).....	feb. '03	127,1	-0,2	2,1	2,0	1,6	10,1
Innlendar vörur án búvöru og grænmetis	feb. '03	127,4	0,5	0,6	-0,7	-0,1	12,1
Búvörur og grænmeti.....	feb. '03	117,8	0,0	-1,2	-5,7	-0,4	9,1
Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks	feb. '03	107,0	-1,3	-3,6	-2,8	-0,9	10,1
- mat- og drykkjarvörur.....	feb. '03	124,7	-2,3	-1,6	-8,2	-0,2	23,0
- nýr bíll og varahlutir.....	feb. '03	114,3	0,4	1,2	-1,0	-0,1	13,0
- bensín.....	feb. '03	121,6	-0,4	0,7	1,8	0,1	-2,1
- innfluttar vörur aðrar.....	feb. '03	97,0	-2,0	-7,0	-3,1	-0,6	9,5
Húsnæði.....	feb. '03	160,9	0,9	10,9	8,2	1,2	5,6
Opinber þjónusta.....	feb. '03	126,1	0,2	8,6	6,2	0,4	5,0
Önnur þjónusta.....	feb. '03	136,5	0,1	3,0	4,4	1,1	9,6
Dagvara.....	feb. '03	123,4	-0,1	-1,1	-4,6	-0,8	-
Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100).....	31. jan. '03	106,0	-2,7	-6,4	-12,0	-	13,7

Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	Nýjasta tímabil	Vænt 12 mán. verðbólga	Breyt. frá síðustu könnun.	Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári	Vænt verðbólga á ársvarða á næstu		Hugmynd um verðb. sl. 12 mán.
					2 ár	3 ár	
Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	21. feb. '03	1,3	-	-	2,1	2,2	-
Verðbólguvæntingar fyrirtækja.....	sept. '02	2,6	-	-	2,4	-	-
Verðbólguvæntingar almennings.....	jan. '03	3,6	0,1	6,6	-	-	3,2

1. Grunntímabil vísitalna: Vísitala neysluverðs: maí 1988=100; aðrar verðvísitölur undirflokkna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til árs hraða. 3. Reiknað verðbólguálag til 1, 2, og 3 ára miðað við mismun ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina með sama líftíma.

II Framleiðsla og eftirspurn	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Landsframleiðsla (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	192,1	189,6	-	-1,6	352,9	-0,3
Þjódarútgjöld (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	187,2	189,4	-	-3,7	348,0	-4,3
Einkaneysla (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	104,6	102,8	-	0,0	204,7	-2,1
Samneysla (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	48,5	42,9	-	6,5	72,1	2,5
Fjármunamyndun (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	33,3	43,1	-	-22,9	71,4	-17,1
Útflutningur (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	80,3	84,3	-	1,5	142,5	5,0
Innflutningur (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	75,4	84,1	-	-3,8	137,6	-5,6
Velta skv. virðisaukaskattsskýrslum (ma.kr.).....	sept.-okt. '02	228,8	217,9	4,8	1,9	1.067,0	0,0
Dagvöruvelta (ma.kr.).....	jan. '03	100,6	93,7	-27,1	7,4	-	-
Greiðslukortavelta (ma.kr.) ¹	jan. '03	38,6	35,9	2,1	6,5	38,6	6,5
Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.).....	jan.-sept. '02	341,1	317,0	-	-	341,1	5,0
Sementssala (þús. tonn).....	jan. '03	6,8	7,1	-0,6	-3,1	6,8	-3,1
Nýskráning bifreiða (stk.).....	jan. '03	752	518	53,8	45,2	752	45,2

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. 1. Breytingar eru reiknaðar út frá árstíðarleiddum tölum.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá fyrri ári (%)
Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100)	des. '02	100,0	101,1	1,3	-1,1	101,8	0,6
Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn).....	jan. '03	1.379	1.369	0,3	0,7	1.379	0,7
Verð olíu á heimsmarkaði ((\$/fat).....	jan. '03	31,3	18,1	10,6	72,6	31,3	72,6
Botnfiskafli (þús. tonn).....	jan. '03	27,1	28,1	-11,1	-3,6	27,1	-3,6
Uppsjávarafli (þús. tonn).....	jan. '03	227,4	154,4	233,7	47,3	227,4	47,3
Vöruútflutningur (ma.kr.).....	des.02	13,3	17,9	-19,3	-25,9	203,4	3,6
- sjávarafurðir (ma.kr.).....	des.02	8,7	10,5	-8,0	-16,7	127,7	4,8
- ál (ma.kr.).....	des.02	2,2	3,0	-30,8	-24,8	38,6	-2,0
- iðnaðarvörur (ma.kr.).....	des.02	3,9	5,6	-34,5	-31,5	67,1	5,7
Vöruinnflutningur (ma.kr.).....	des.02	14,4	13,8	-5,5	4,5	191,2	-5,8
Vöruskiptajöfnuður (ma.kr.).....	des.02	-1,1	4,2	-2,4	-5,3	12,2	.
Útflutningur þjónustu (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	32,6	36,6	32,9	-3,8	81,0	-0,5
Innflutningur þjónustu (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	27,9	31,3	7,7	-3,7	78,2	-2,6
Raugengi m.v. verðlag (1980=100).....	4. ársfj. '02	90,2	80,0	-0,1	12,8	88,3	5,7

IV Vinnumarkaður og tekjur	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting ¹ frá		Frá ársbyrjun ²	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi fyrri ári (%)	Breyt. frá
Fjöldi atvinnulausra.....	jan. '03	5.208	3.306	725	1.902	5.208	57,5
Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleiðrétt (% af mannafla).....	jan. '03	3,0	1,9	0,1	1,1	3,0	1,1
Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (% af mannafla).....	nóv. '02	3,2	2,4	0,0	0,8	.	.
Vinnumagn (klst. á viku) (vinnumarkaðskönnun Hagstofu)	nóv. '02	6.340	6.452	1,1	-1,7	.	.
Laus störf á vinnumiðlunum.....	jan. '03	134	182	1	-26	134	-26,4
Útgáfa nýrra atvinnuleyfa.....	jan. '03	49	111	-20	-56	49	-55,9
Útgáfa atvinnuleyfa alls.....	jan. '03	213	341	-18	-38	213	-37,5
Launavísitala (des. 1988=100).....	jan. '03	237,0	224,6	3,6	5,5	237,0	5,5
Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100).....	jan. '03	131,7	126,7	3,3	4,0	131,7	4,0

1. Breytingar sýna fjölgun/fækkun nema: breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósentu); allar breytingar vísitalna eru hlutfallslegar (%); breytingar í aftasta dálki eru hlutfallslegar (%). 2. Meðalfjöldi atvinnuleysisdaga í mánuði; meðaltal atvinnuleysisshlutfalls; uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa.

V Opinber fjármál	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi f. ári (%)	Breyt. frá
Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.).....	jan. '03	0,8	1,8	-	-	-0,3	-
Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%).....	jan. '03	3,5	8,9	-	-	-1,5	-
Hrein lánsfjárförf (ma.kr.).....	jan. '03	-1,4	4,3	-	-	3,0	-
Hrein lánsfjárförf (% af tekjum).....	jan. '03	-6,7	21,1	-	-	15,6	-
Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.).....	jan. '03	21,2	20,3	4,7	4,6	19,2	3,1
- af virðisaukaskatti (ma.kr.).....	jan. '03	6,3	6,1	-0,9	2,2	2,5	-6,1
- af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.).....	jan. '03	6,3	6,2	7,1	1,5	7,1	1,1
- af innflutningi og áfengi (ma.kr.).....	jan. '03	1,3	1,3	-5,1	-1,0	1,1	-0,7
Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.).....	jan. '03	20,5	18,5	1,1	10,7	19,5	9,0

Skýring: Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 mánaða meðaltöl, fram til þess mánaðar sem tilgreindur er.

VI Eignamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðal-tal	Breyt. frá f. ári (%)
Úrvals vísitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).....	jan. '03	1.339,7	1.213,6	1,0	10,4	1.339,7	10,4
Heildarvísitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)....	jan. '03	1.421,4	1.228,7	1,0	15,7	1.421,4	15,7
Velta, mánaðarleg (ma.kr.).....	jan. '03	29,0	24,4	9,1	18,9	29,0	18,9
Íbúðaverð á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100).....	jan. '03	172,6	160,5	1,6	7,6	172,6	7,6
Raunverð íbúða á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100).....	jan. '03	134,4	127,3	1,5	5,5	134,4	5,5
Aflahlutdeild (kr./kg.).....	jan. '03	1.200	740	12,1	62,2	1.200	62,2

VII Fjármálamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðal-tal fyrri ári (%)	Breyt. frá
Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.).....	31. jan. '03	684,4	690,5	-1,4	-0,9	-	-
að frádrægnum áætl. gengis- og vísitöluáhrifum (vísitala).....	31. jan. '03	161,9	155,0	-0,4	4,4	-	-
að raungildi (jan. 1999=100).....	31. jan. '03	145,6	149,2	-1,2	-2,4	-	-
Útlán lánakerfisins (ma.kr.).....	30. sep. '02	1.970,9	1.863,4	2,1	5,8	-	-
M3 (ma.kr.).....	31. jan. '03	388,6	345,3	-2,0	12,5	-	-
Stýrivextir Seðlabankans (%).....	21. feb. '03	5,3	10,1	-0,5	-4,8	5,7	-4,4
Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%) ¹	21. feb. '03	5,9	12,4	-0,4	-6,6	6,0	-6,4
Ríkisvixlavextir, 3ja mán (%) ¹	21. feb. '03	7,3	9,7	1,3	-2,3	6,8	-3,0
Skammtímarauvextir 3 mán. ríkisvixla m.v. verðb.álag (%) ¹	21. feb. '03	3,1	7,1	-0,1	-4,0	3,1	-3,8
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (4 ár, RIKB 07 0209) (%) ¹	21. feb. '03	6,9	9,3	-0,2	-2,3	7,1	-2,2
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (10½ ár, RIKB 13 0517) (%) ¹	21. feb. '03	6,7	.	-1,0	.	7,1	.
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 25 ára (IBH 26 0315) (%) ¹	21. feb. '03	5,0	6,0	-0,1	-1,0	5,0	-0,9
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 40 ára (IBH 41 0315) (%) ¹	21. feb. '03	4,9	5,6	-0,2	-0,7	4,9	-0,6
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%) ¹ ..	21. feb. '03	4,6	6,2	0,1	-1,7	4,5	-1,6
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%) ¹	21. feb. '03	5,3	5,3	0,4	0,0	5,1	-0,1
Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹	21. feb. '03	12,5	17,4	0,0	-4,9	12,5	-4,9
Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹	21. feb. '03	9,4	10,2	-0,1	-0,8	9,5	-0,7
Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100) ¹	21. feb. '03	121,9	138,4	-2,6	-16,5	122,9	-16,4

1. Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 vikna meðaltöl, til þess dags sem tilgreindur er.

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

Vísitala neysluverðs lækkaði um 0,18% og 0,36% án húsnæðis. Markaðsaðilar gerðu að meðaltali ráð fyrir tæplega 0,1% lækkun á milli mánaða. Kjarnavísitölurnar lækkuðu um 0,1% og 0,2% og tólf mánaða hækkun þeirra var 2,3% og 2,0%.

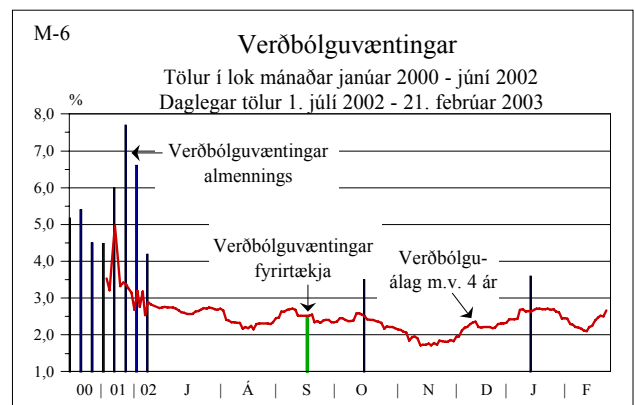
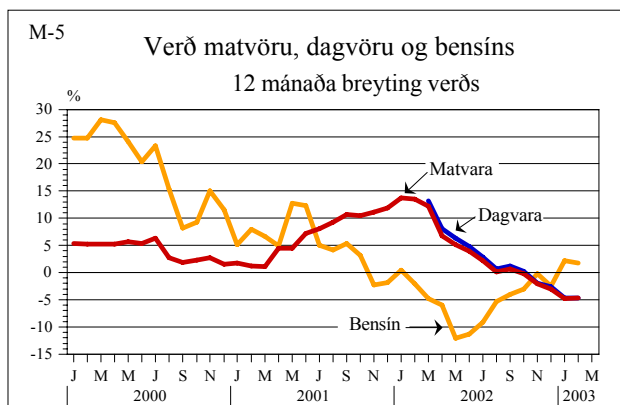
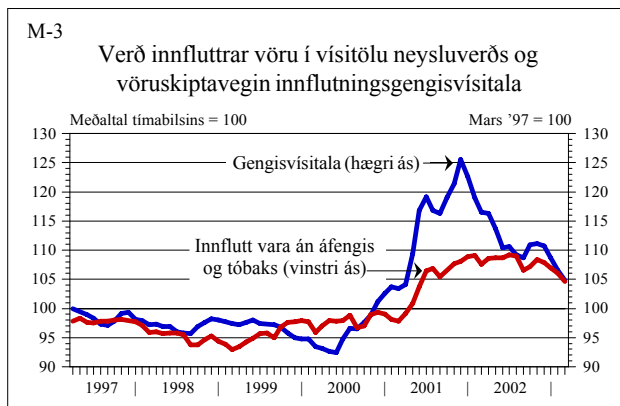
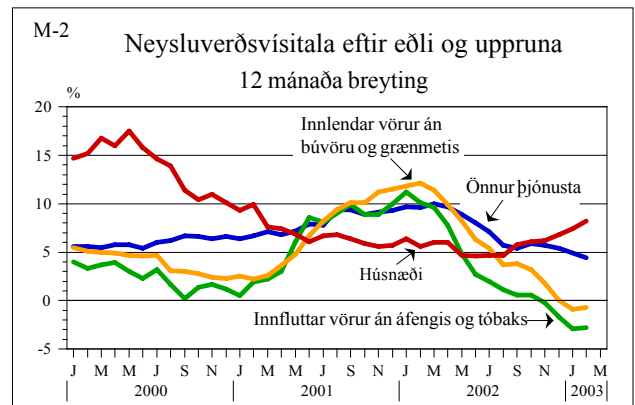
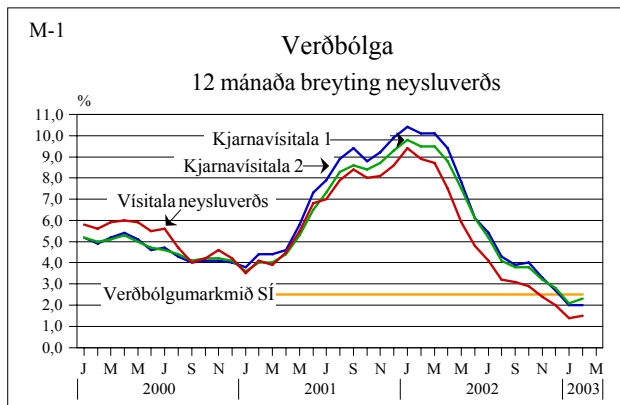
Árstíðarbundin verðlækkun á fötum og skóm olli 0,3% lækkun, hækkun markaðsverðs húsnæðis um 0,9% olli 0,1% hækkun. Bensín- og olíuverð lækkaði um 0,5% og verð á mat- og drykkjarvörum var óbreytt milli mánaða.

Yfir tólf mánuði hækkaði vísitalan um 1,5%, sem er minnsta hækkun frá mars 1999, en að húsnæðiskostnaði undanskildum var verðbólgan 0,3%, hin minnsta frá des-

ember 1998. Hækkun vísitölunnar undanfarna 12 mánuði stafar eingöngu af verðhækkun þjónustu og húsnæðis, en vöruverð hefur lækkað frá ársbyrjun 2002.

Húsnæðisliður vísitölunnar hækkaði um 0,9%, eða 8% á 12 mánuðum.

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er svipað og fyrir mánuði. Það var nokkru lægra um miðjan febrúar, eftir að vísitala neysluverðs var birt og þegar gengi krónunnar var hæst, en hækkaði aftur í síðustu viku. Síðustu daga hefur verðbólguálag til um 2 ára verið rúmlega 2% en um 3% til 5 ára. Verðbólguvæntingar almennings eru töluvert hærri, eins og áður hefur komið fram í Hagvísunum.

II Framleiðsla og eftirspurn

Niðurstöður liggja ekki fyrir, en uppgjör sem borist hafa benda til að framlegð skráðra fyrirtækja hafi lækkað á milli 3. og 4. fjórðungs ársins 2002. Hagnaður þeirra var yfirleitt góður á árinu, enda verulegur gengishagnaður af erlendum lánnum.

Sementsala í janúar var en 3% minni en fyrir ári, en sl. þrjá mánuði var salan tæplega 3% meiri en fyrir ári.

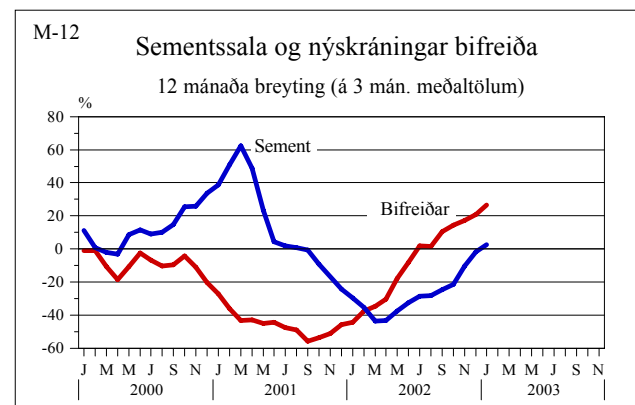
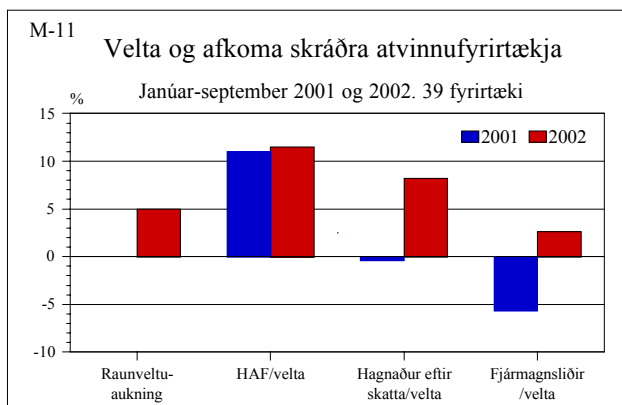
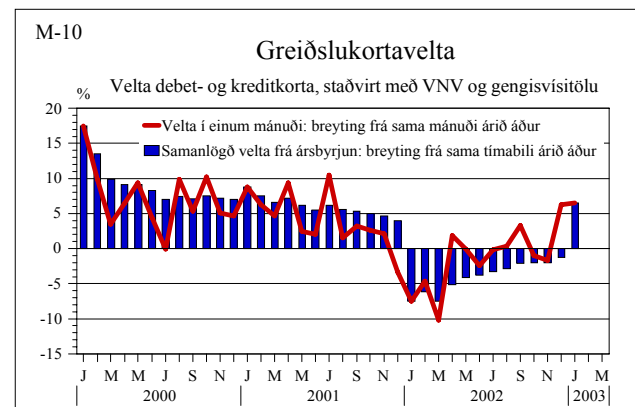
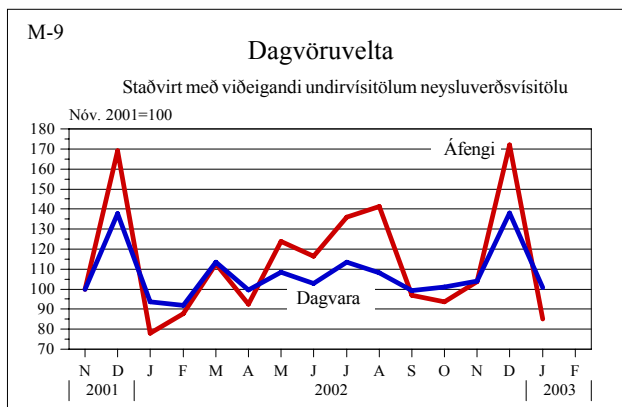
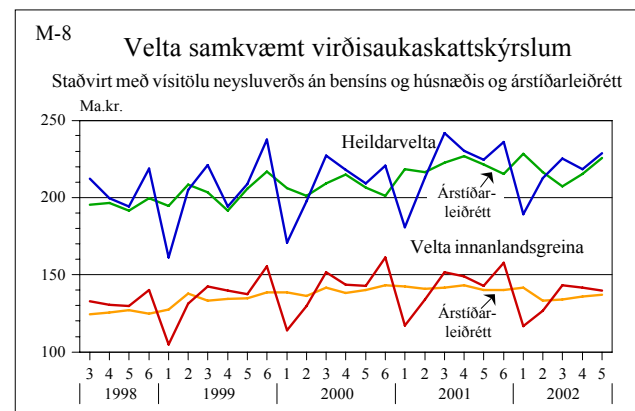
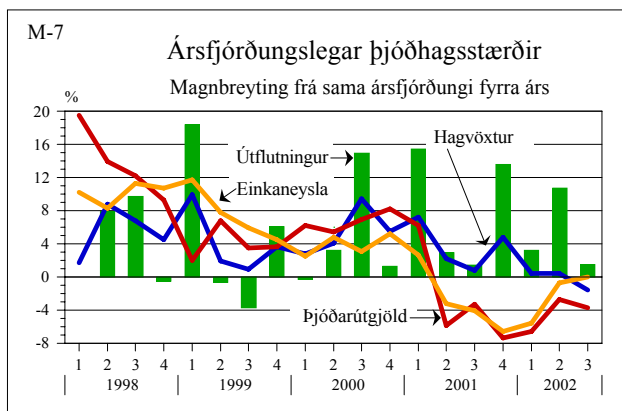
Nýskráningar bíla seinustu 3 mánuði liðins árs voru u.þ.b fimmtingi fleiri en fyrir ári og í janúar 45% fleiri.

Í janúar var dagvöruvelta 7½% meiri að raunvirði en fyrir ári. Verð dagvöru lækkaði um 4½% á sama tíma.

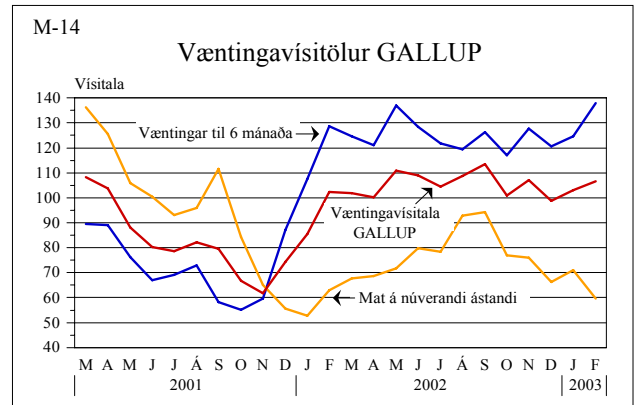
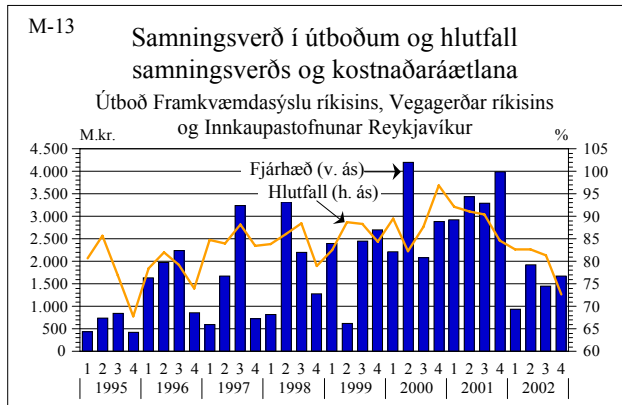
Greiðslukortavelta í janúar var 6½% meiri en fyrir ári. Tæp 6% skýrast af innanlandsveltu, en utanlandsvelta jókst um fjórðung.

Fjárhæð fyrirliggjandi samninga í útboðum Framkvæmdasýslu ríkisins, Innkaupastofnunar Reykjavíkur og Vegagerðar ríkisins, á fjórða ársfjórðungi í fyrra var 60% lægri en fyrir ári. Hlutfall samningsverðs af kostnaðar-áætlun var 73%; hið lægsta frá sama ársfjórðungi 1995, en þá var fjárhæð samninga mun minni.

Væntingavísitala Gallups hækkaði í febrúar. Vísitala væntinga til sex mánaða er í 138 stigum, sem er hið hæsta frá upphafi mælinga. Vísitala núverandi ástands er 59,6 stíg og hefur sjaldan verið lægri.

II Framleiðsla og eftirspurn

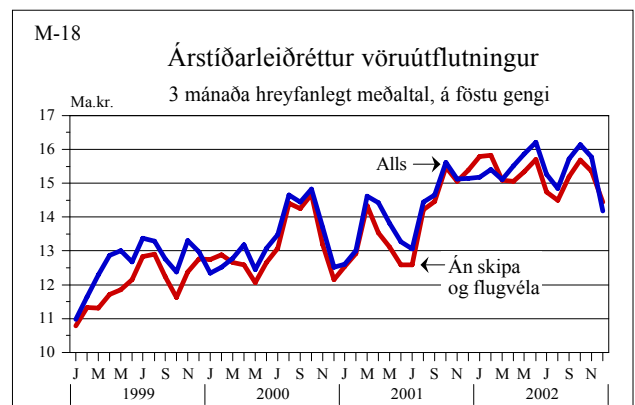
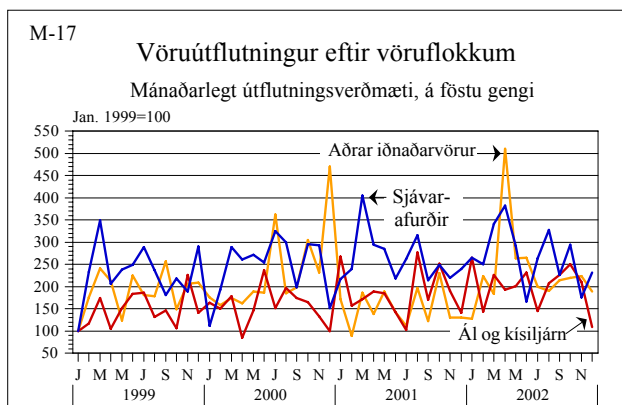
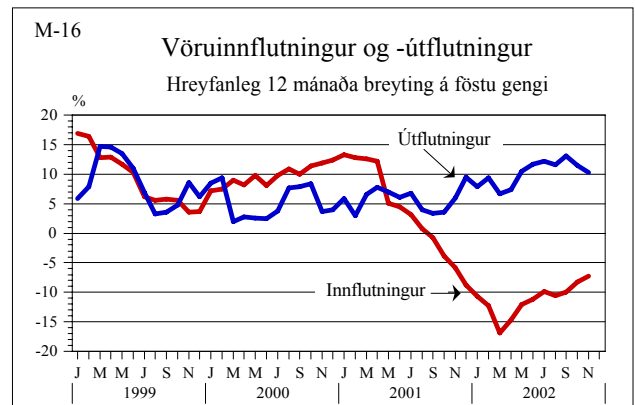
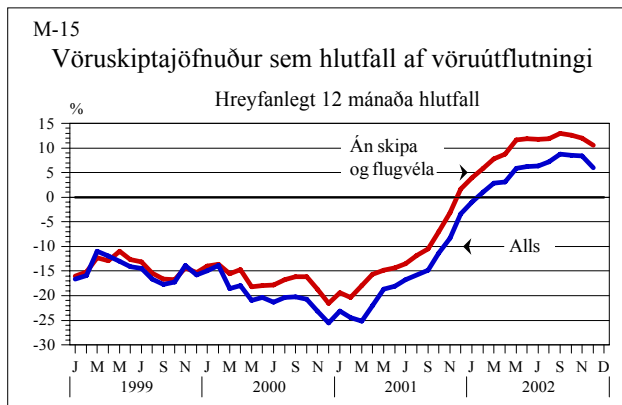
III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

Útflutningur í desember 2002 var 17% minni á föstu gengi en í desember árið áður, en innflutningur 18% meiri. Halli sem nam 1,1 ma.kr. var á vöruviðskiptajöfnuði í mánuðinum. Mun minna var flutt út af iðnaðarvöru og frystum, söltuðum og þurrkuðum fiski en fyrir ári. Skip voru flutt inn í mánuðinum fyrir 1,3 ma.kr.

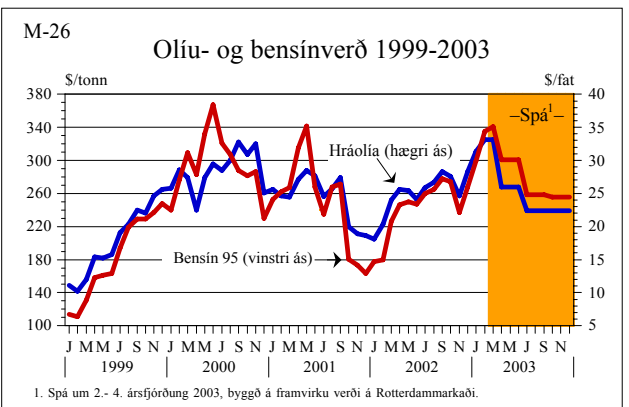
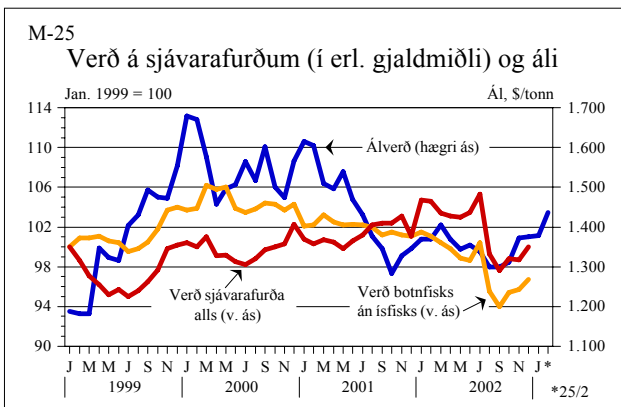
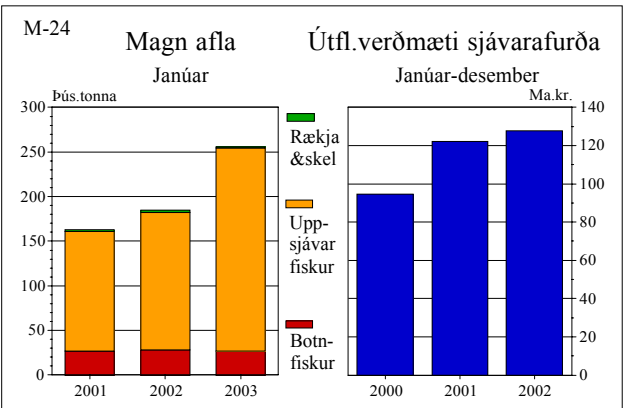
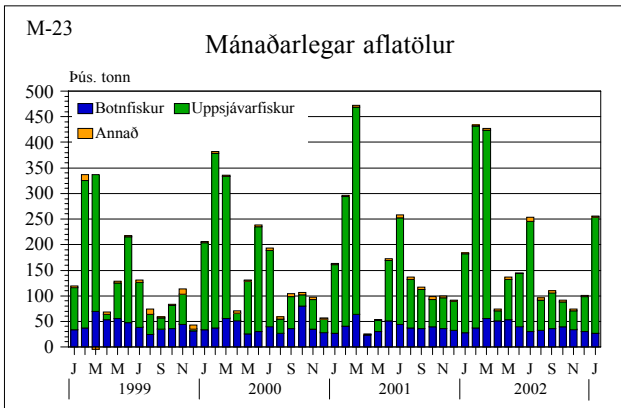
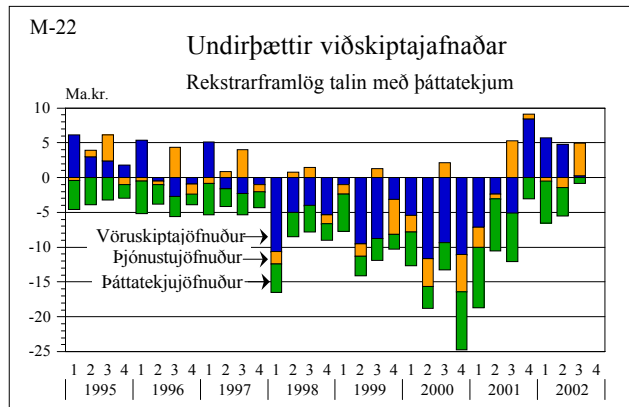
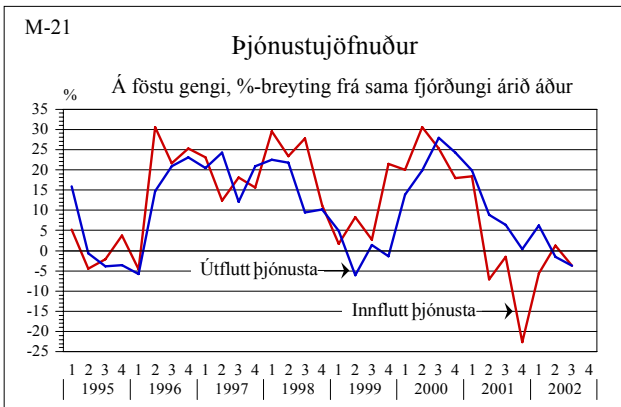
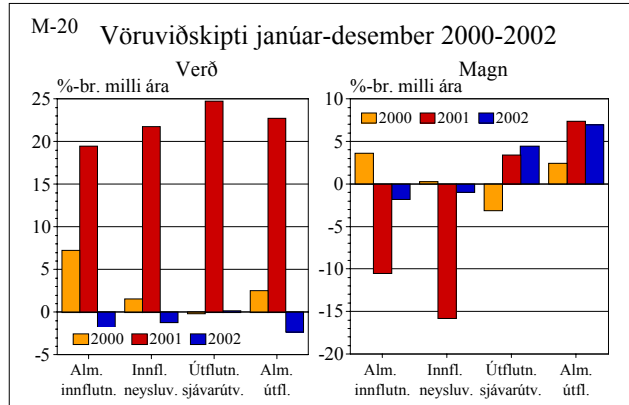
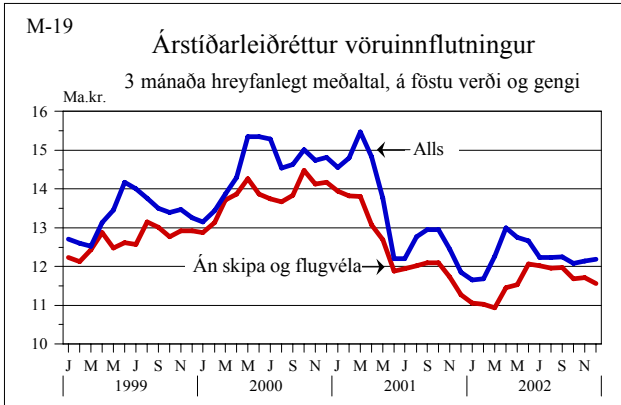
Aflbrögð voru með besta móti í janúar. Aflinn var u.þ.b. 38% meiri en fyrir ári. Mest munaði um mikinn loðnuafna, sem jókst um næstum helming. Botnfiskaflinn dróst hins vegar saman um tæplega 4% og þorskaflinn um 12%. Verðmæti fiskaflans á föstu verði var u.þ.b 4,5% meira en í sama mánuði fyrir ári.

Verðlag sjávarafurða hefur verið nokkuð stöðugt að undanfögnu. Búist er við að sjófrystur fiskur hækki á Bretlands- og Amerikumarkaði. Saltfiskverð hefur hækkað nokkuð. Lítið framböð og góð eftirspurn heldur uppi verði á botnfiskafurðum. Verð á rækju er hins vegar áfram lágt og fer heldur lækkandi.

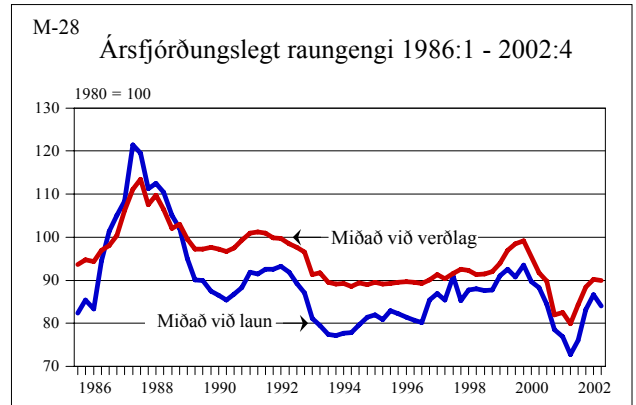
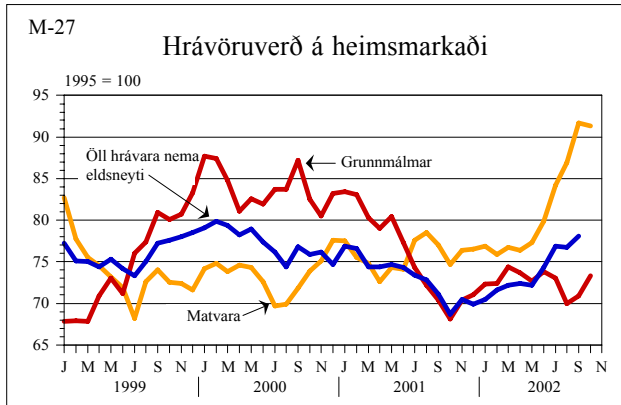
Hráolía hefur að undanfögnu verið rúmlega 60% dýrari en fyrir ári og bensín hefur hækkað um u.þ.b. 85%. Eldsneytisverð er svipað um þessar mundir og um mitt ár 2000.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

IV Vinnumarkaður og tekjur

Atvinnuleysi mældist 3,8% í janúar en árstíðarleiddrétt var það 3%. Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi hefur verið nær óbreytt frá í september (2,9%-3,0%) en þá hafði það aukist jafnt og þétt frá miðju ári 2001. Nýlegar kannanir á viðhorfum atvinnurekenda benda til þess að atvinnuleysi haldi áfram að aukast, eins og áður hefur verið greint frá í Hagvísunum.

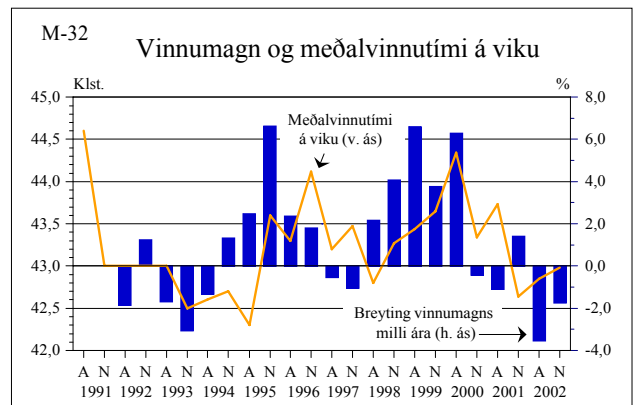
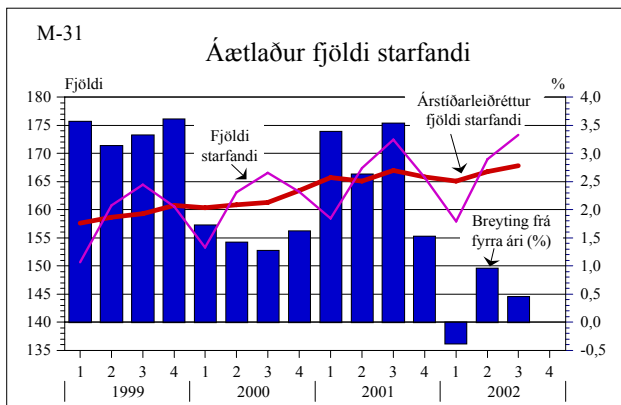
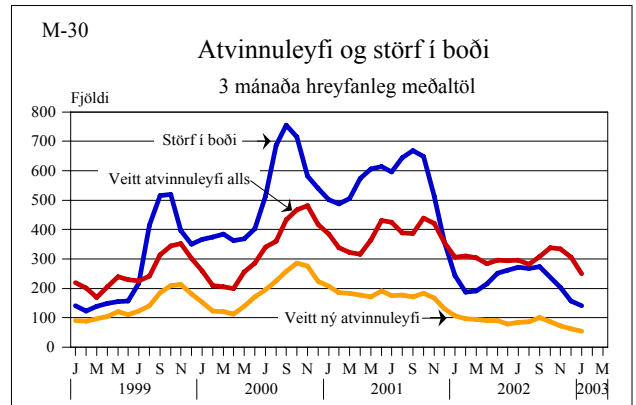
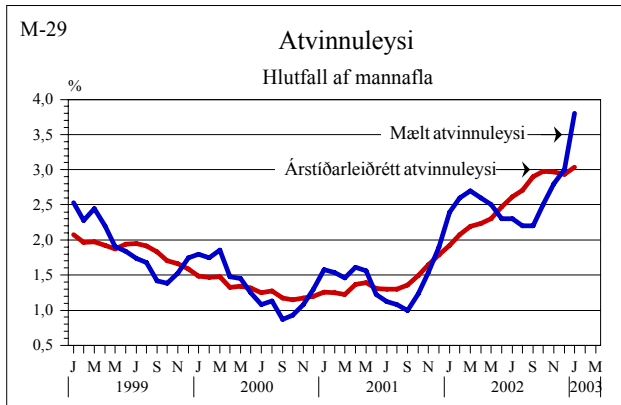
Laus störf hjá vinnumiðlunum í lok janúar voru 134 samanborið við 182 fyrir ári og hafa ekki verið jafn fá frá desember 1998.

Í janúar 2003 voru veitt tæplega þriðjungí færri atvinnuleyfi en í janúar í fyrra. Ný tímabundin atvinnuleyfi

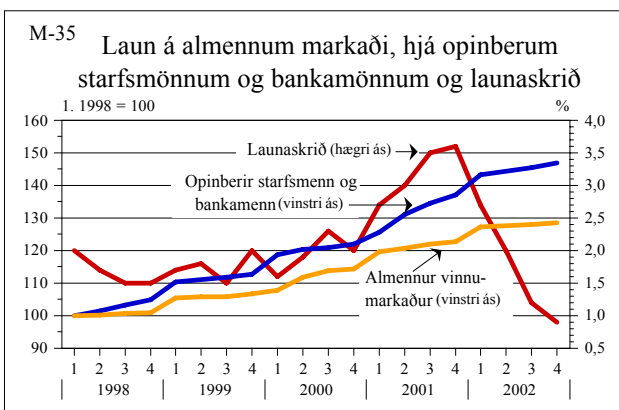
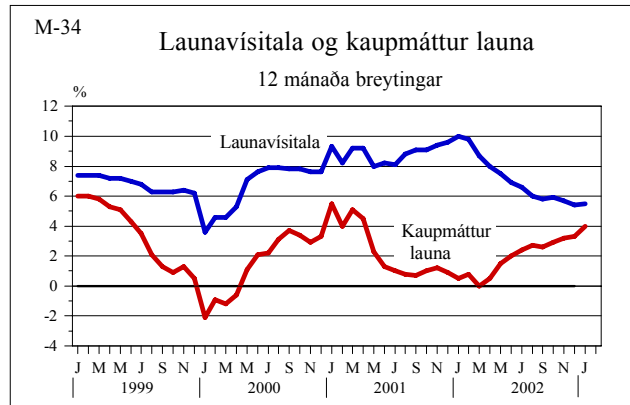
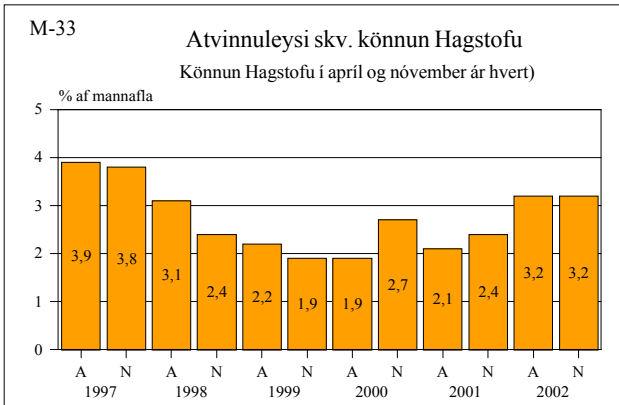
voru rúmlega helmingi færri en í fyrra, en framlengd atvinnuleyfi fjórðungi færri.

Launavísitala Hagstofunnar hækkaði um 3,6% milli desember og janúar. Samkvæmt kjarasamningum hækkuðu laun á almennum vinnumarkaði um 3,2%-3,4% en laun hjá flestum opinberum starfsmönnum um 3%.

Áætlað launaskrið milli 3. og 4. ársfjórðungs á síðasta ári var 0,4%, en 0,9% milli síðustu ársfjórðunga 2001 og 2002.

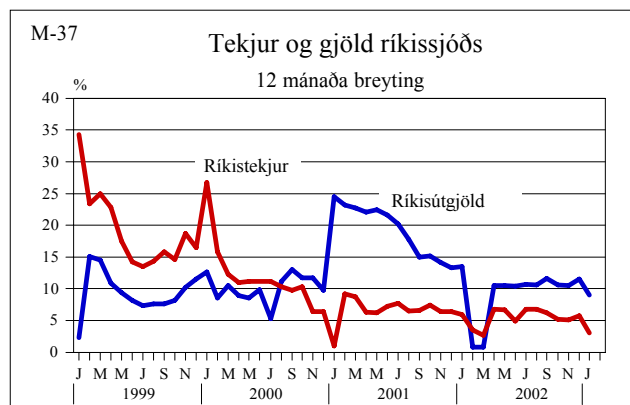
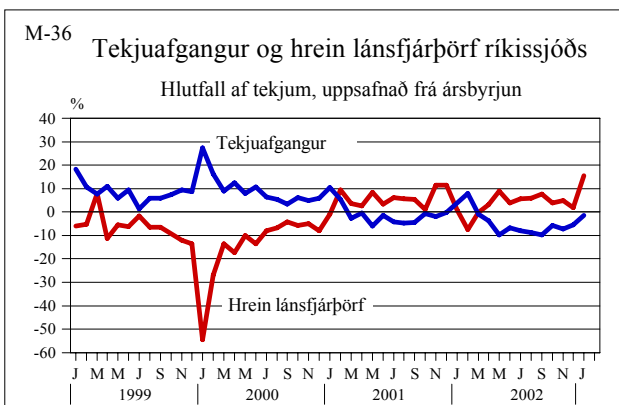
IV Vinnumarkaður og tekjur

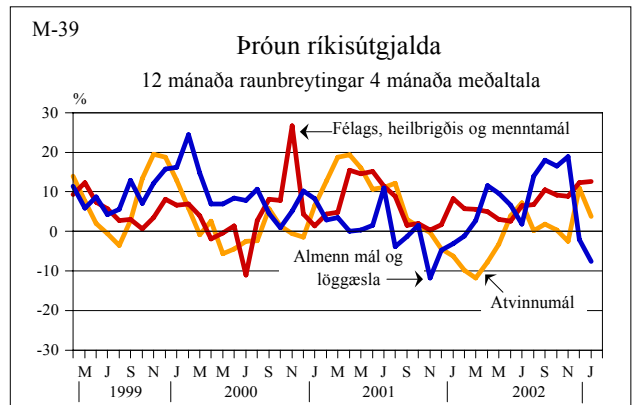
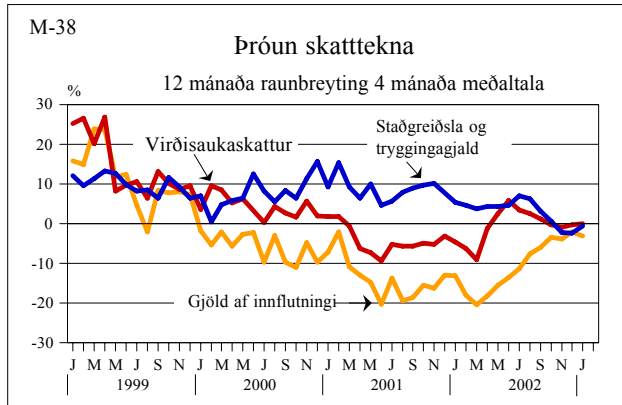
V Opinber fjármál

Ríkisfjármálatölur fyrir janúar sýna svipaða þróun og greina mátti á seinni hluta 2002: Útgjaldavöxtur helst nálægt 6% umfram vöxt tekna. Vöxtur tekna af virðisaukaskatti og tekjuskatti einstaklinga, sem sýnilegur var um mitt árið, hefur veikst þótt tekjur haldi í við verðlag. Lækkun skatttekna af innflutningi hefur hins vegar stöðvast eftir 30% raunlækkun frá fyrri hluta 2000 til jafnlangdar 2002. Af helstu útgjaldaflokkum hefur hækkana umfram verðlag einkum gætt í almennri stjórnsýslu, félags-, mennta- og heilbrigðismálum, en síður í útgjöldum til atvinnumála. Síðustu mánuði hefur verið bætt í atvinnumálin, en hægt á vexti almennra stjórnsýsluútgjalda.

Greidd gjöld í janúar voru örlítið hærri en tekjur og útkoman u.þ.b. milljarði króna lakari en í janúar 2002. Einnig varð talsvert ústreymi á skammtímalíðum, rúmir 3 ma.kr. Slíkt er ekki óalgengt í janúar, þegar færi er á að bæta greiðslustöðu aðþrengdra stofnana. Hrein lánsfjárbörf ríkissjóðs var um 3 ma.kr. og að auki voru 0,6 ma.kr. greiddir til lífeyrissjóða. Fjárbörf var alfarið mætt með innlendri lántöku í formi ríkisvixla og ríkisbréfa. Engir fjármunir vegna sölu ríkisbankanna um og eftir áramótin eru enn komnir inn í greiðslutölur ríkissjóðs.

V Opinber fjármál

VI Eignamarkaðir

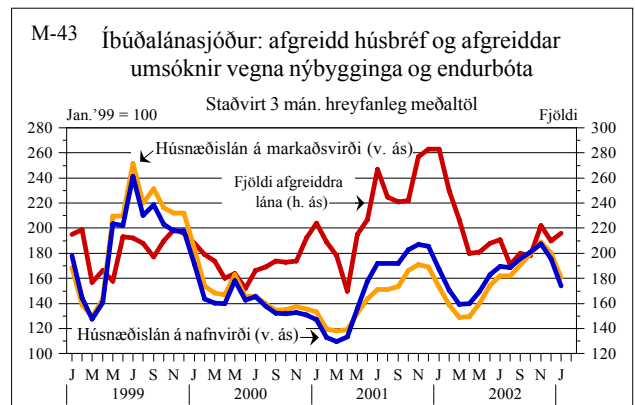
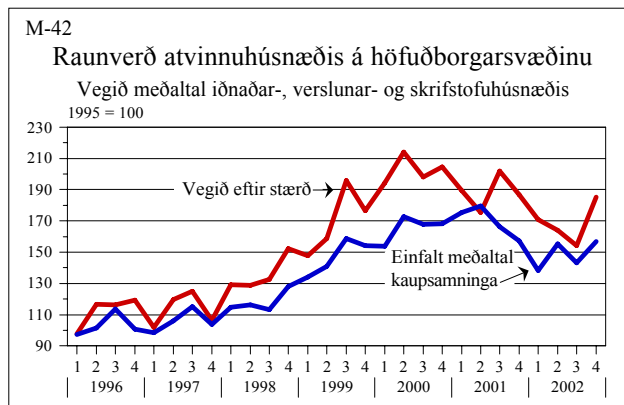
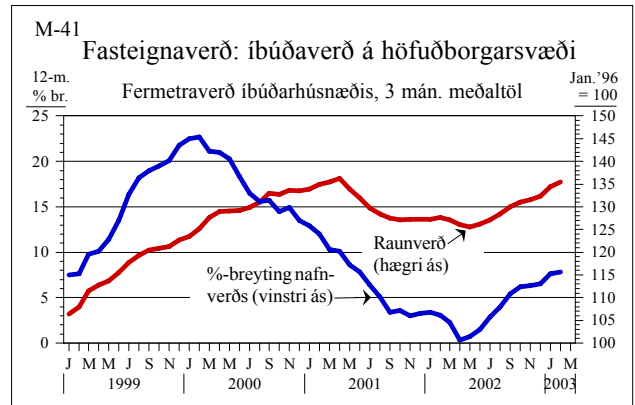
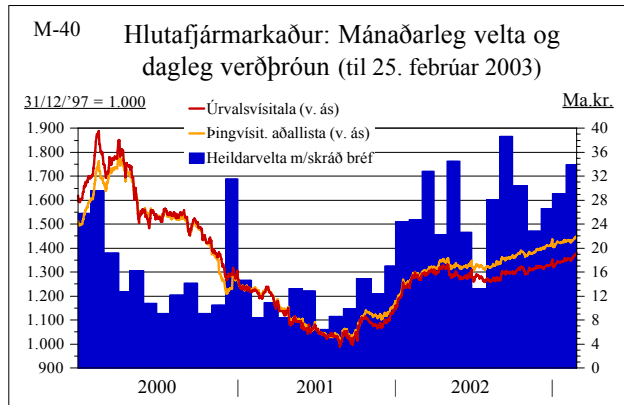
Hlutabréfaverð hefur á heildina litið haldist u.þ.b. stöðugt frá áramótum. Verð hlutabréfa í útflutningsfyrirtækjum hefur þó lækkað; sjávarútvegsfyrirtækja um 3,1% og iðnaðarfyrirtækja um 2.2%. V/H hlutfall fyrirtækja sem mynda úrvalsvísitöluna var 12 á seinasta ári, sem er mjög lágt í alþjóðlegum samburði. Greiningardeildir fjármála-fyrirtækja spá því að það verði u.þ.b. 14 á þessu ári.

Verð á aflaheimildum var óbreytt á milli mánaða, enda er lítil velta með kvóta vegna gæftaleysis hjá minni skipum og bátum.

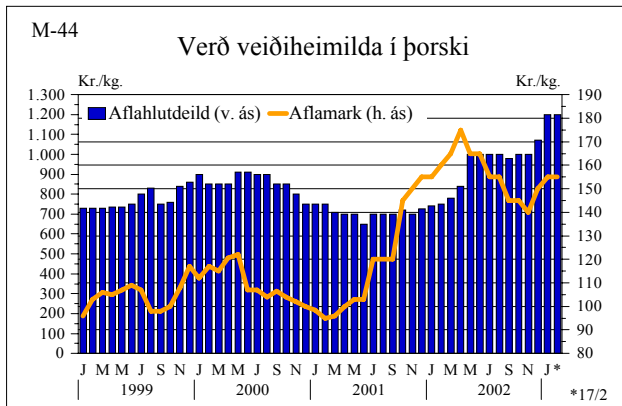
Verð á íbúðarhúsnæði heldur áfram að hækka. Í desember hafði íbúðarhúsnæði á höfuðborgarsvæðinu hækkað

um 6,5% frá desember 2001. Sé tekið mið af breytingum á „reiknaðri húsaleigu“ í vísitölu neysluverðs í janúar og febrúar má ætla að í febrúar hafi verð íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu hækkað um 7,8% frá sama mánuði árið áður.

Vísbendingar sýna nokkra hækkun á verði atvinnuhúsnæðis á síðasta ársfjórðungi 2002, eftir um 15% raunlækkun frá fyrstu 9 mánuðum 2001 til jafnlengdar 2002. Hækkunin virðist tengjast fáeinum kaupsamningum vegna verslunarhúsnæðis og ber ekki að túlka sem brot í verðþróun, enda sýna aðrir mælikvarðar mun minni breytingar.

VI Eignamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

Innlend útlán innlánsstofnana drógust saman um 1,4% í janúar og um 0,9% frá janúar í fyrra. U.þ.b. 1% af samdrættinum skýrist af gengis- og vísitölubreytingum.

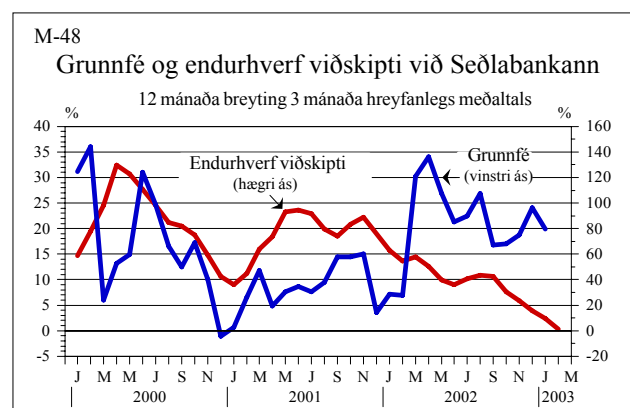
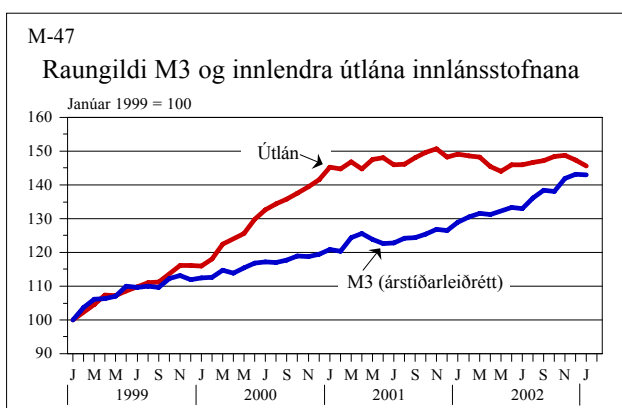
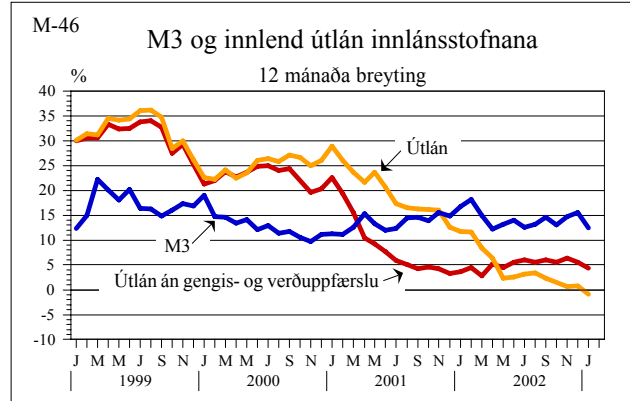
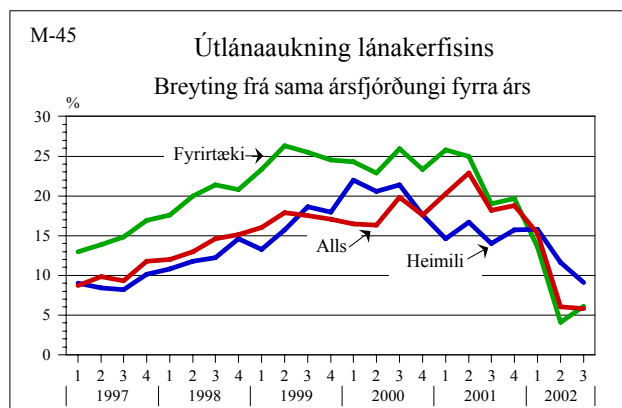
Endurhverf viðskipti innlánsstofna jukust um 9½% í janúar sl. frá sama tíma í fyrra.

Tilkynnt var um lækkun stýrivaxta Seðlabanka úr 5,8% í 5,3% hinn 10. febrúar. Raunstýrivextir Seðlabankans, mældir með verðbólguálagi óverðtryggðra ríkisbréfa til 4½ árs, lækkuðu í kjölfarið og voru 2,6% þann 21. febrúar. Skammtíamvaxtamunur gagnvart útlöndum minnkaði einnig og var 2,7% 24. febrúar.

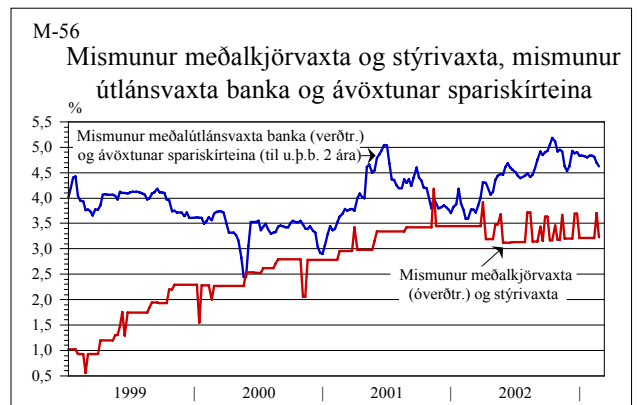
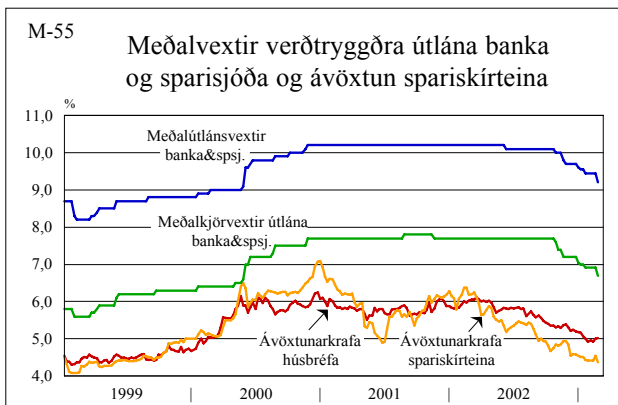
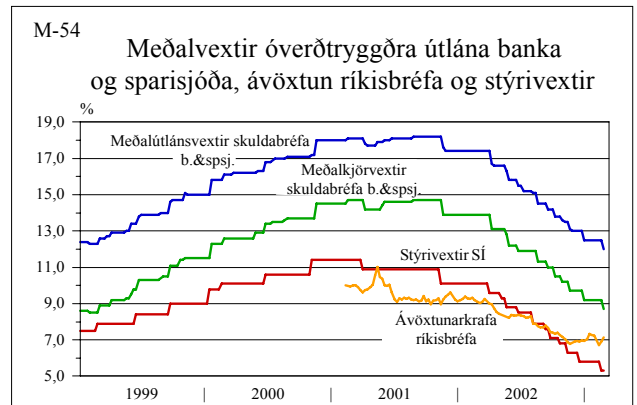
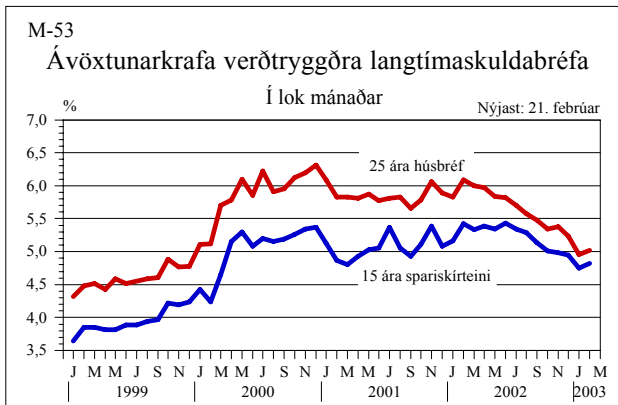
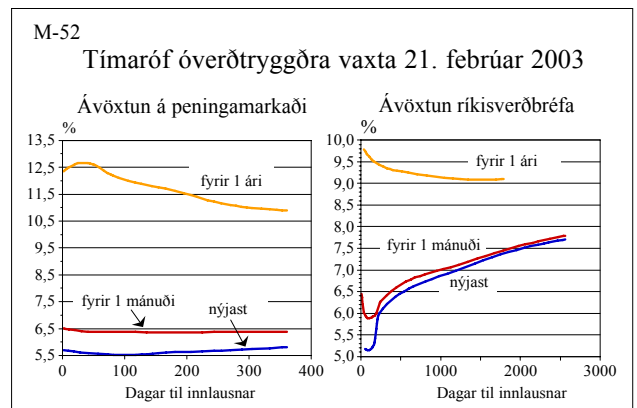
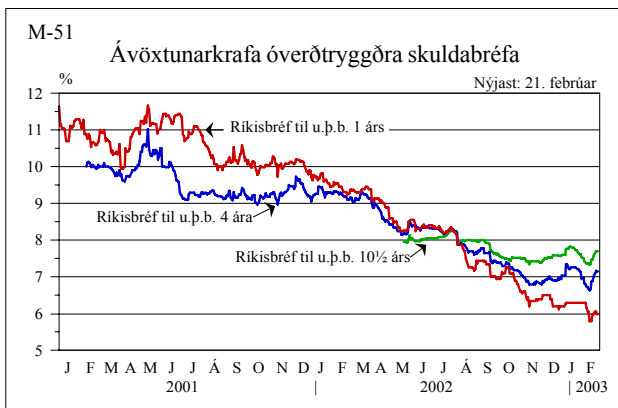
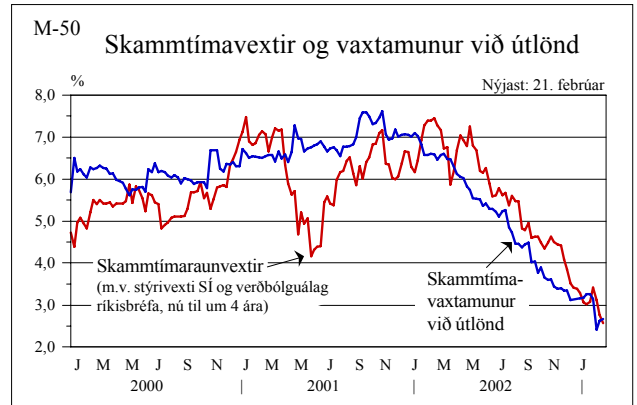
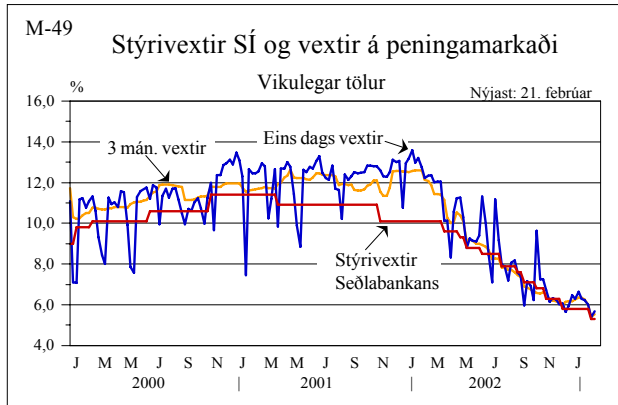
Áhrif lækkunar stýrivaxta virðast að nokkru leyti hafa verið komin inn í ávöxtunarkröfu ríkisbréfa áður en tilkynnt

var um lækkun þeirra og voru því áhrifin til lækkunar í kjölfarið óveruleg. Lækkun ávöxtunarkröfunnar var þó skammvinn og hinn 21. febrúar var ávöxtunarkrafa flestra ríkisbréfa orðin svipuð eða hærri en hún hafði verið fyrir mánuði. Ávöxtunarferillinn er því nánast óbreyttur frá því fyrir mánuði, nema hvað ávöxtun stystu bréfanna hefur lækkað nokkuð. Líklega má rekja hækkun ávöxtunarkröfu undanfarið að einhverju leyti til fyrirhugaðra eða umræddra efnahagsráðstafana. Ávöxtunarferill peningamarkaðsbréfa hefur hliðrast niður sl. mánuð, meira en sem nemur lækkun stýrivaxta.

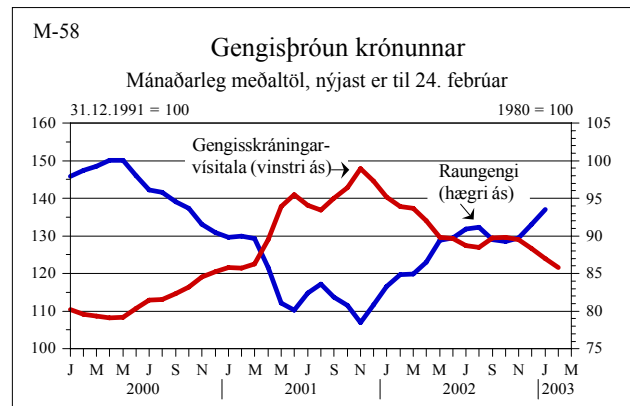
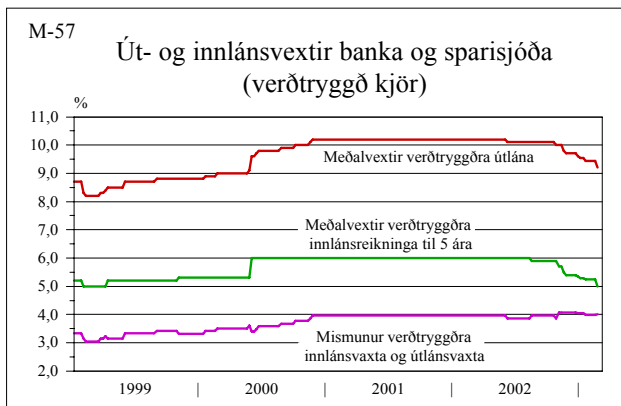
Óverðtryggðir útlánsvextir banka og sparisjóða lækkuðu um ½ prósentu 21. febrúar, en verðtryggðir útlánsvextir um ¼ úr prósentu.

VII Fjármálamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

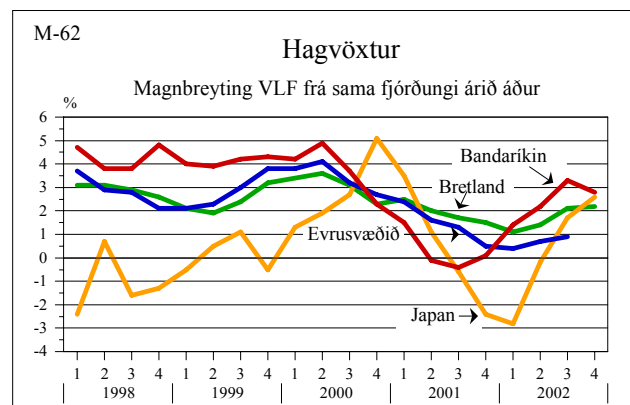
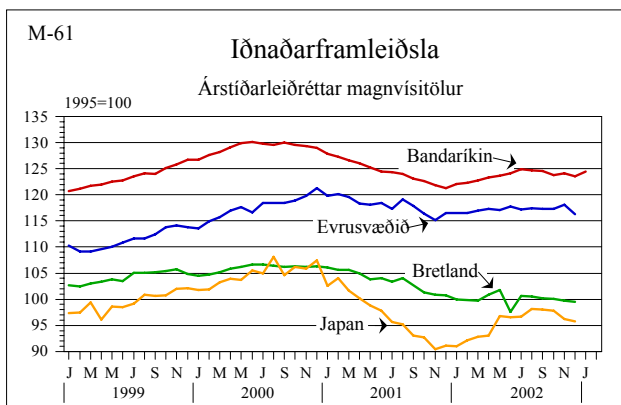
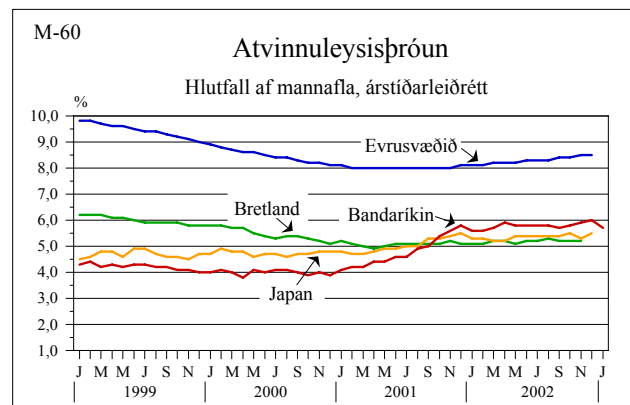
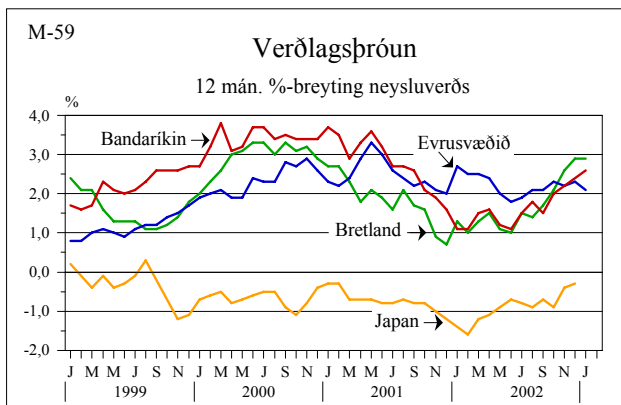
Iðnaðarframleiðslan á evrusvæðinu dróst saman um 1,5% í desember frá fyrra mánuði og 0,5% sl. 12 mánuði. Samdrátturinn nam 1,7% í Frakklandi og 2,4% í Þýskalandi. Í Þýskalandi varð einkum samdráttur í byggingariðnaði og framleiðslu fjárfestingarvöru. Deyfð í þjóðarbúskap Þýskalands má einnig sjá í vaxandi atvinnuleysi og minni tiltrú neytenda.

Iðnaðarframleiðslan í Bandaríkjunum jókst um 0,7%, sem er tvöfalt það sem búist var við. Gekk þar með til baka samdráttur desembermánaðar.

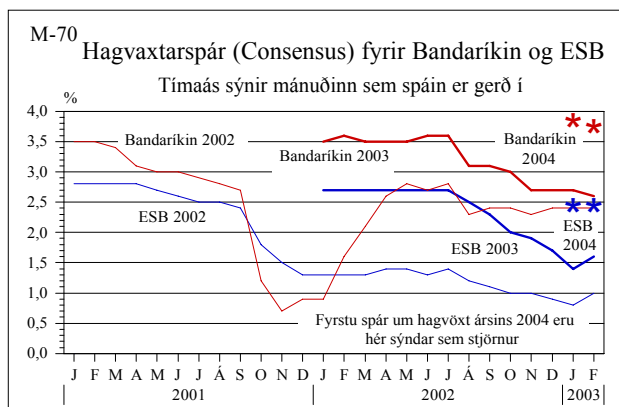
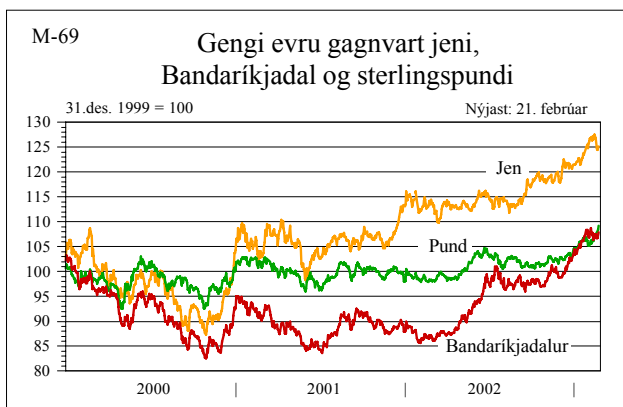
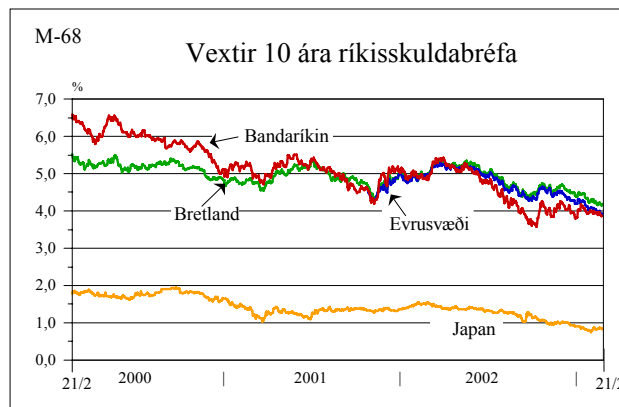
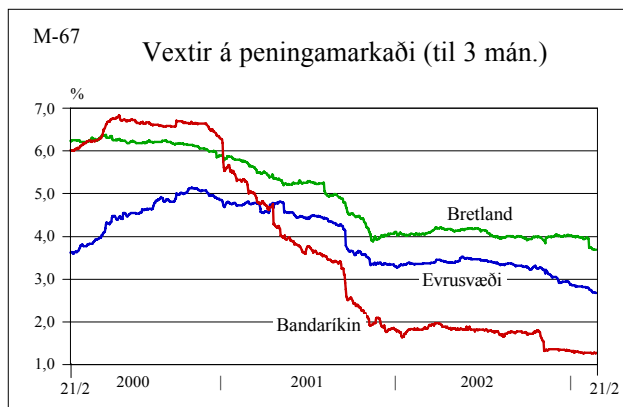
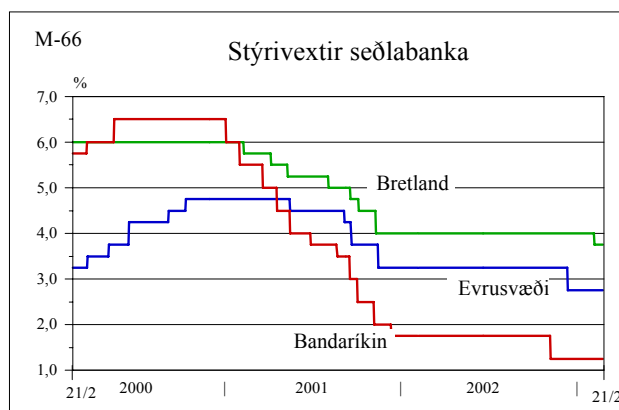
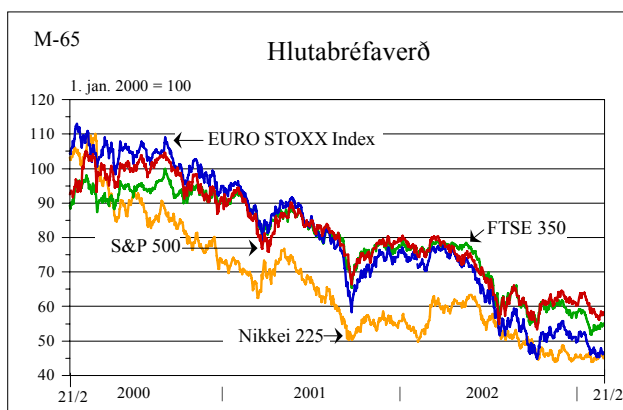
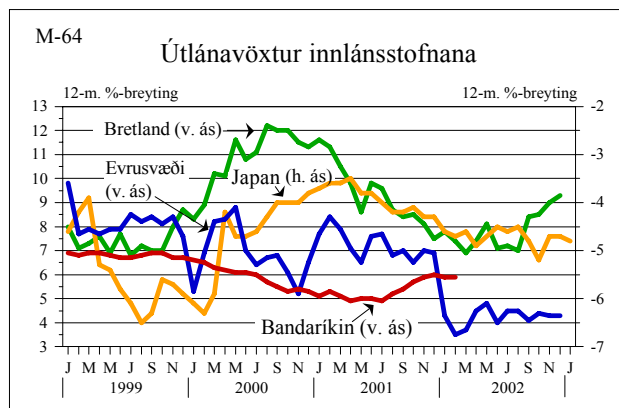
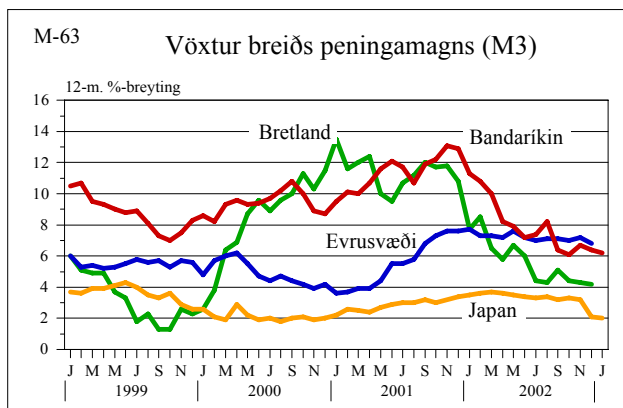
Í Bretlandi dróst iðnaðarframleiðslan saman um 0,7% í desember og er þá miðað við þriggja mánaða meðaltal. Milli síðustu fjórðunga árána 2001 og 2002 var 1,2% samdráttur.

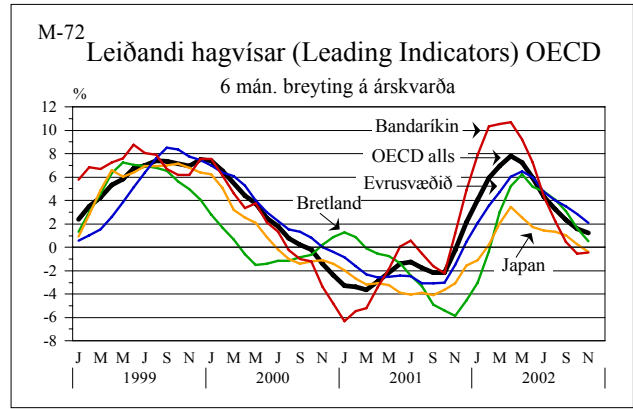
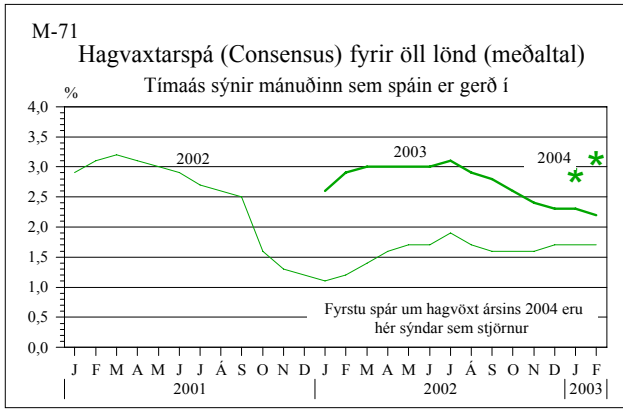
Eftir hækkun frá áramótum fóru hlutabréfavitölur lækkandi frá miðjum janúar og fram yfir miðjan febrúar, en hafa aðeins tekið við sér síðustu daga. Dow-Jones vísitalan hefur lækkað kringum 5% frá áramótum og S&P 500 um svipað. Nasdaq og Nikkei 225 hafa lækkað minna eða innan við eitt prósentustig. Lækkunin í Evrópu er meiri. Breska vísitalan FTSE hefur lækkað um 6,5%, franska CAC um rösk 8% en DAX vísitalan þýska um 10%.

Breski seðlabankinn lækkaði stýrivexti úr 4% í 3,75% 6. febrúar sl. Þetta eru lægstu stýrivextir í Bretlandi síðan árið 1955.

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Skýringar við myndir í Hagvísum Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting neysluverðsvisitölu Hagstofunnar og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðbólguþéttun Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Neysluverðsvisitala eftir eðli og uppruna

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar fjögurra undirliða neysluverðsvisitölnnar: vísitölu húsnæðis, innfluttra vara án áfengis og tóbaks, innlendra vara án búvöru og grænmetis og annarrar þjónustu. Til og með febrúar 1997 er grænmeti innifalið í liðnum innlendar vörur án búvöru og grænmetis. Frá og með mars 1997 breyttist sundurliðun Hagstofu og grænmeti var einnig undanskilið.

Mynd 3. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Visitala með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 4. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimild: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðuð við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 5. Verð matvöru, dagvöru og bensíns

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka neysluverðsvisitölu, matvöru, dagvöru og bensíns.

Mynd 6. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar eru skv. könnunum sem PriceWaterHouseCoopers (væntingar almennings, þrisvar sinnum á ári) og Gallup (væntingar fyrirtækja, tvisvar sinnum á ári) gera fyrir Seðlabankann. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er mismunur ávöxtunar ríkisbréfa til um 4 ára (RIKB 07 0209) og spari-skirteinaflokks sem er svipaðrar tímalengdar (RIKS 05 0410.) Tölur eru í mánaðarlok tímabilið janúar 2000 - júní 2002 og daglegar frá 1. júlí 2002.

Mynd 7. Ársfjórðungslegar þjóðhagsstærðir

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, útflutnings, þjóðarútgjalda og vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 8. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru staðvartar með vísitölu neysluverðs án bensíns og húsnæðis og eru einnig sýndar árstíðarleiðréttar.

Mynd 9. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVP). Vísitölur veltu í smávölu fyrir dagvöru og áfengi. Staðvart með verðvísitölu viðkomandi vöruflokks í neysluverðsvisitölnni. Nóvember 2001=100. Vísitölurnar eru reiknaðar af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 10. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvart er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvísitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 11. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirbyggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 12. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf. og Bílgreinasambandið. Sementssala tveggja aðila, Sementsverksmiðjunnar hf. og Portland Cement. Hinn síðarnefndi hóf sölu sements hér á landi á árinu 2000. Bæði nýjar og notaðar nýskráðar bifreiðir, allir flokkar (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir).

Mynd 13. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun Reykjavíkur og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana.

Mynd 14. Væntingavísitölur GALLUP

Heimild: GALLUP. Væntingavísitala GALLUP ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 15. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 16. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 17. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 1999=100.

Mynd 18. Árstíðarleiddréttur vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er árstíðarleiddrétt 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 19. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veða saman með gengisvoginni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 20. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frá-dregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 21. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 22. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekujöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 23. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarlegt aflamagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 24. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamiðum og fjarimiðum. Sýnt er aflamagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en aflamagnið.

Mynd 25. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimild: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 26. Oliu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hróaía, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 27. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálum og verðlag matvæla.

Mynd 28. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 29. Atvinnuleysi

Heimild: Vinnumálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiddrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 30. Atvinnuleyfi og störf í boði

Heimild: Vinnuálagstofnun. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefna atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 31. Áætlaður fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Fjöldi starfandi er áætlaður af Hagstofu út frá staðgreiðslugögnum og upplýsingum úr vinnumarkaðskönnun Hagstofu.

Mynd 32. Vinnuálag og meðalvinnutími á viku

Heimildir: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá. Við útreikning á meðalvinnutíma er aðeins reiknað með þeim svarendum sem höfðu unnið í 1 klst. eða fleiri í aðalstarfi eða aukastarfi í viðmiðunarviku. Vinnuálag er margfeldi meðalvinnutíma og fjölda við vinnu í viðmiðunarviku.

Mynd 33. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá og athugað hverjir eru í vinnu og hverjir ekki. Miðað er við skilgreiningar ILO (Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar).

Mynd 34. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölunnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirt með vísitölu neysluverðs.

Mynd 35. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirliðir launavísitölunnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölunnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 36. Tekjuafgangur og hrein lánsfjárförf ríkissjóð

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárförf frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárförf er halli ríkissjóðs að viðbættum löngum og stuttum útlánnum umfram innheimtar afborganir og eignasölu. Jákvæð lánsfjárförf merkir halla og neikvæð lánsfjárförf merkir lánsfjárafgang.

Mynd 37. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 38. Þróun skatttekna

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar skatttekna; staðgreiðsla og tryggingagjald, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi.

Mynd 39. Þróun ríkisútgjalda

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar útgjalda ríkis; almenn mál og löggæsla; félags-, heilbrigðis- og menntamál; atvinnumál.

Mynd 40. Hlutfjármarkaður: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings) og dagleg gildi úrvals vísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 41. Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimild: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetraverð í fjölbýli og sérþýli á höfuðborgarsvæðinu. Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl. Nýjustu tölur eru bráðabirgðatölur byggðar á verðþróun reiknaðrar húsaleigu í vísitölu neysluverðs.

Mynd 42. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 43. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimild: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur Íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvirkar með vísitölu fermetraverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 44. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimild: LÍÚ og Kvótáþing. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtímakvóti) í þorski.

Mynd 45 Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 46. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Breyting útlána er með FBA hf. frá og með mars 1999 og með Kaupþingi banka hf. frá janúar 2002. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána.

Mynd 47. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með neysluverðsvísitölu. M3 er árstíðarleiðrétt. Í mars 1998 bætast útlán FBA hf. við vísitölu útlána og Kaupþing banki hf. í janúar 2002. Janúar 1999=100.

Mynd 48. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 49. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbréfasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 50. Skammtímavextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímarauvextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir verðbólguálagi ríkisbréfa. Verðbólguálagið er munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 er miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410. Fram að því var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 51. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kauptilboð til u.þ.b. 1 árs, 4½ árs og 11 ára (RIKB 03 1010, RIKB 07 0209 og RIKB 13 0517). Meðalvextir á óverðtryggðum skuldabréfum banka og sparisjóða.

Mynd 52. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánnum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kauptilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 53. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kauptilboð viðskiptavaka í 15 ára spariskírteini og húsbref í lok síðasta viðskiptadags mánaðar. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001 og IBH26 0315. Meðalvextir á verðtryggðum skuldabréfum banka og sparisjóða.

Mynd 54. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabréfalánnum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til um 4 ára (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans.

Mynd 55. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabréfalánnum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbrefa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 56. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunar spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur óverðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkröfu spariskírteina til um 2 ára (flokkur flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 54). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans.

Mynd 57. Út- og innlánsvextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabréfalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 58. Gengisþróun krónunnar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysluverð. Gengisskráningarvísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarvísitölu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 59. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysluverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 60. Atvinnuleysisþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiðrætt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 61. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiðrætt iðnaðarframleiðsla sem vísitala (1995=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 62. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 63. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 64. Útlánavöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 65. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfavitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 66. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 67. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 68. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 69. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 31. desember 1999.

Mynd 70. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 71. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Consensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 72. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimild: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á árskvarða. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísa.